

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

XXX. TELEKI PÁL KÁRPÁT-MEDENCEI FÖLDRAJZ - FÖLDTAN VERSENY

DÖNTŐJÉNEK
FELADATLAPJA
2021/2022. tanév

7. osztály

Közreműködő és támogató partnereink:

Nemzeti
Együttműködési
Alap

Kedves Versenyző!

Szeretettel köszöntünk a földrajzversenyen!

Ezen a feladatlapon oldd meg a feladatokat, a számításokat a feladatok oldalán maradó szabad területen végezheted el! Amelyik feladatnál két dolgot kell írni megfejtésként, vagy több betűt, ott csak abban az esetben jár a pont, ha minden megoldás helyes. Miután a feladatlapon megoldottad a feladatokat, külön figyelmeztetés nélkül, a megoldásokat vezesd át az értékelőlapra, amit a verseny végén be kell adnod!

100 feladatot kell megoldanod 90 perc alatt. Minden jó feladat megoldása egy pontot ér, rossz megoldás esetén nincs pontlevonás.

A megoldási útmutatókat a feladatok előtt találod.

Nagyon fontos, hogy az értékelőlapra tollal írd a megoldásaidat és már ne javíts!
Törekedj az olvasható írásra!
Semmilyen segédeszközt (térképet, telefont) nem használhatsz, még számoláshoz sem!

Sikeres versenyzést kívánunk:

A verseny szervezői,

a Magyar Természettudományi Társulat munkatársai

I. KÖRNYEZETVÉDELMI KONFERENCIA

Útmutató: Egy környezetvédelmi konferencia szünetében társalognak egymással a konferencia résztvevői. Ki kellene találnod, hogy ki mondta az egyes mondatokat! Először **olvasd el a mondatokat, majd írd a megfelelő résztvevő betűjelét a mondat száma előtti pontozott vonalra!** Válaszaidat vezesd át az **Értékelőlapra!**

- A) kínai aktivista
- B) ausztrál természetvédelmi ellenőr
- C) kenyai környezetvédelmi államtitkár
- D) egyiptomi környezetmérnök
- E) brazil erdőmérnök
- F) kanadai sarkkutató
- G) egyik sem

- **1.** A műholdas megfigyelések adataiból jól látható, hogy a 3 millió fajnak és 1 millió őslakosnak otthont adó erdeink területe rohamosan csökken az állattenyésztés és földművelés terjeszkedése miatt.
- **2.** Nálunk elég nagy gond, hogy az intenzíven növekvő közlekedés és ipari termelés miatt egyre nagyobb a városokban lévő szmog, az olimpia idejére a gyárakat is le kellett állítanunk.
- **3.** A tengervíz hőmérsékletének emelkedése és a kikötőfejlesztések korallzátonyaink pusztulását is okozhatják. Ezen életterek megszűnése egy sor állat kipusztulásával fog járni.
- **4.** Nálunk a vadvilág diverzitásának megőrzése jelent nagy feladatot, néha csúcstechnikával vadásznak a védett állatokra. Napjainkban halálbüntetés vár a vadászokra. Harcunknak köszönhetően örvendetesen gyarapodik országunk elefántállománya.
- **5.** A bozóttüzek nagyon elharapódtak az országunkban. A 2020-as év elnyerte a „Fekete Nyár” elnevezést is. Hatalmas veszteségek voltak a farmerek használatai között is.
- **6.** Az országunk „élelmiszerkosarát” jelentő deltavidéket egyre inkább veszélyezteti a tengerszintemelkedésből eredő termőterület elvesztése.
- **7.** Nagy, őshonos erdőterületeket vágnak ki az olajpálma-ültetvények létrehozása miatt. Sajnos szinte minden kozmetikai cikkbe, sok élelmiszeripari termékbe, biodízelbe is kerül a pálmaolajból.
- **8.** A megfigyeléseink alapján a jegesmedvék éltrendje jelentősen változik a globális felmelegedés következtében. Sikertelenül lefilmezni, amint egy jegesmedve rénszarvasra támad, és végez vele.
- **9.** Az országunk déli partvidékén elhelyezkedő öbölben már többször történt katasztrofális kőolajszenyezés. Olajfúrótorny, de tengeralatti gázvezeték sérülése miatt is keletkeztek olajszenyezések, tüzek, amelyeket igen nehezen sikerült csak megfékezni és rengeteg hal, delfin és madár pusztulását okozták.

- **10.** A 21. század elején átadott gátunk elég sok környezetvédelmi kérdést vet fel. Többek között a feliszapolódást a víztározóban, földcsuszamlások kiváltását vagy a szennyvíz felhalmozódását a gát mögötti nagyvárosok mentén.
- **11.** Hazám lakosságának 97%-a él az országunkat éltető folyó völgyében, amely egyre inkább ki van téve kemikáliák, mikroműanyagok szennyezésének is, de a túllöntözés okozta szikesedéssel is kell kezdenünk valamit.
- **12.** Egyre nagyobb problémát okoz a sivatag terjedése, pedig a Nagy Zöld Fal akcióval is próbálunk ellene védekezni.

II. INNEN-ONNAN

Útmutató: Az alábbi állításokról kell eldöntened, hogy **igazak (I) vagy hamisak (H)! A megfelelő betűt írd a feladat száma mellé az Értékelőlapra!**

- **13.** A Föld legmagasabb vízésését májustól novemberig érdemes felkeresni, amikor nedves évszak miatt impozánsabb látványt nyújt.
- **14.** Az afrikai tavak partvidékén élő emberek számára a kifogott halak fontos fehérjeforrást jelentenek.
- **15.** A sivatagi oázisokban termesztik az embert a „bölcsőtől a koporsóig” elkísérő olajpálmát.
- **16.** A Föld leggyakoribb és legnagyobb területen elterülő sivatagtípusa a homoksivatag.
- **17.** Az Atacama-sivatag kialakulásában a Ráktérítő menti leszálló légáramlásnak, és a partok mentén húzódó hideg tengeráramlásnak is nagy szerepe van.
- **18.** Az Aral-tó vízszintjének radikális csökkenése a gyapottermesztésnek is köszönhető.
- **19.** A Föld legmagasabb vízése a csapadékból összegyűlő vízből táplálkozik.
- **20.** Az atomerőművek megújuló energiával működnek, ezért megoldhatnák az energiagondokat.
- **21.** Az Antarktisz azon részein, ahol a leghidegebb átlaghőmérsékletet mérik, oázisok alakulhattak ki.
- **22.** A globális felmelegedés miatt elolvadó gleccserek, belföldi jégtakarók és tengeri jég egyaránt hozzájárul a tengerek vízszintjének emelkedéséhez.

III. VILÁG-KÉP

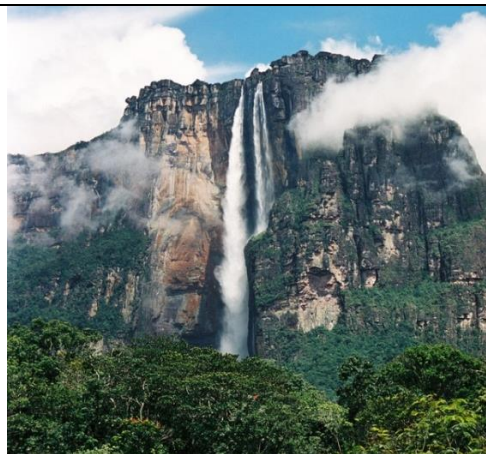
Útmutató: Az alábbiakban két képet és egy állítást olvashatsz feladatonként. A feladatod az, hogy a megfelelő kép betűjét írd az állításhoz! **Válaszaid nagybetűjét vezesd át az Értékelőlapra!**

.... 23. Egy homokkőből felépülő táblahegyről lezúduló víz alkotja a vízesést.

A

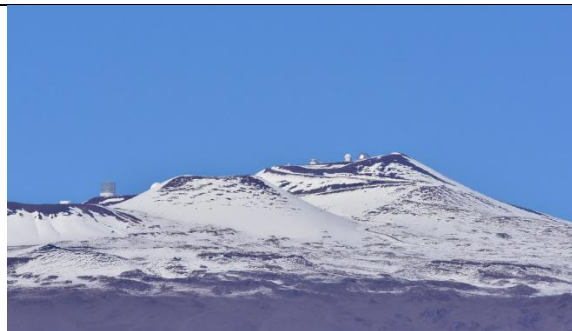
Forrás: Flickr

B

Forrás: Flickr

.... 24. Szunnyadó vulkán, neve „fehér hegyet” jelent, amit a hósapkája miatt kapott.

A

Forrás: Flickr

B

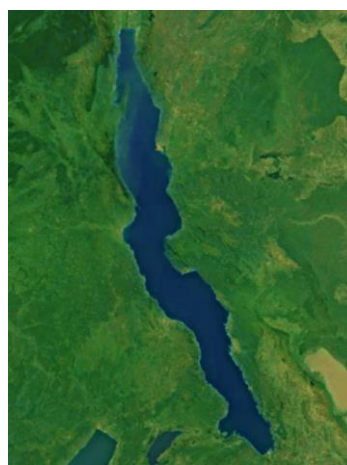
Forrás: Wikimedia Commons

.... 25. A Föld második legmélyebb, hasadékbán kialakult tava.

A

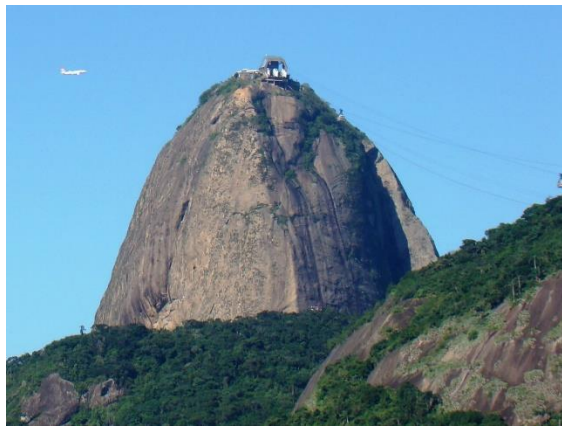
Forrás: GoogleEarth

B

Forrás: GoogleEarth

.... **26.** Egy nagy szigethegy, amelynek megmászását a helyi törzsek vallására, hitvilágára való tekintettel megtiltották 2019-től.

A

Forrás: Flickr

B

Forrás: Flickr

.... **27.** A legforróbb kontinens egyik tavának vízfelülete rohamosan csökken, amelynek társadalmi és természeti okai vannak: egyrészt a csökkenő csapadék mennyisége, másrészt az öntözés miatti vízkivétel a tápláló folyóból.

A

Forrás: GoogleEarth

B

Forrás: GoogleEarth

IV. CSERE-BERE

Útmutató: Az alábbi mondatokba hiba csúszott. A feladatod az, hogy találd meg a hibát! **Húzd alá a hibás** állítást és a mondat alatti pontozott vonalra **írd be a helyes állítást**. **Válaszodat vezesd át az Értékelőlapra!**

28. A Dél-afrikai Köztársaságban a bányászat akár 4000 m-es mélységben is folyhat, mivel nagy a geotermikus gradiens értéke a területen.

.....

29. A Kimberley bányát mesterségesen hozták létre azzal a céllal, hogy aranyat bányásszanak.

.....

30. New Orleans lakói számos tájfuntnak éltek át az elmúlt évtizedekben.

.....

31. A beltengerek nagy lehetőséget jelenthetnek a villamosenergia előállítására a dagály és apály közötti jelentős szintkülönbség hat óránkénti ismétlődése miatt.

.....

32. A műanyagok lebomlási ideje 450 év. Az UV sugárzás hatására makroműanyagok keletkeznek, amelyek bekerülhetnek a tengeri élőlények táplálékláncába.

.....

33. A „Dzsungel Párizsa” jelzõt kapta az Amazonas mentén elterülõ város, Manaus, amely az esõerdõk értékes fájának, a mahagóni tejnedvének köszönheti meggazdagodását.

.....

34. A Titanic roncsai közel olyan mélyen szunnyadnak, mint a tengerek átlagmélysége.

.....

35. A Guineai-öbölben a Deepwater Horizon tengeri olajfúrótoronynál 10 km mélységből bányászták ki a kőolajat, mielőtt felrobbant volna, és tűz ütött ki a fúrótoronyon.

.....

36. Az indiánok munkába fogása helyett az angolok tömegesen hurcoltak be Afrikából fekete bőrű embereket rabszolgának a farmok mezőgazdasági munkáinak ellátására.

.....

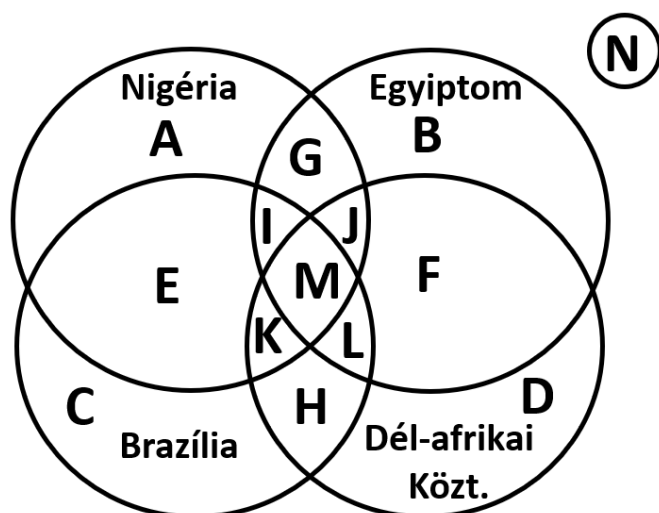
37. Észak-Amerikába a bevándorlókat többek között a munkalehetőség, a floridai aranyláz és a szabad földterületek vonzották.

.....

V. ORSZÁGOK HALMAZA

Útmutató: A feladatod az, hogy a megfelelő halmazábra betűjével válaszold meg a kérdéseket! Nem mindegyik nagybetűt kell felhasználnod! **Válaszaid nagybetűjét vezesd át az Értékelőlapra!**

- A) Nigéria
- B) Egyiptom
- C) Brazília
- D) Dél-afrikai Köztársaság

- 38. Nagy kőolajvagyonából származó bevétele tartja el az országot.
- 39. A banánköztársaság elnevezést is használjuk erre az országra.
- 40. Jellegzetes termékei a cukornád, a szójabab, a kávé és a banán.
- 41. A felsorolt országok közül a legkisebb az egy főre eső GDP mennyisége.
- 42. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya meghaladja a 20%-ot.
- 43. Nomád pásztorkodás is van területén.
- 44. Általános a falvakból a városokba vándorlás.
- 45. Brit gyarmat volt.
- 46. A Föld legnagyobb datolyatermelője.
- 47. Nem a főváros a legnépesebb városa.
- 48. Kína sok vasércet vásárol tőle.
- 49. A portugál az ország hivatalos nyelve.
- 50. Az Atlanti-óceánnal határos.
- 51. Az ország hivatalos nyelve az arab.
- 52. Az ország energiatermelésének alapja a kőszénbányászat.

VI. BLACK FRIDAY, AVAGY PIACI HATÁS

Útmutató: A feladatod az, hogy dönts el a megállapításról, hogy az milyen hatással van az adott termék árára! A megfelelő betű kiválasztásával dönts el, hogy a megállapítás növeli, csökkenti, vagy nem befolyásolja a termék árát! **Válaszaid betűjét vedd át az Értékelőlapra!**

- A. csökkenti az árat
- B. növeli az árat
- C. nem befolyásolja az árat

- 53. A tábla csokoládé árát a tej árának növekedése.
- 54. A színházjegy árát a Covid miatti online előadásra áttérés.
- 55. Személygépkocsi árát, ha az átlagjövedelmek emelkednek.
- 56. Sícipő árát, ha a kifutó termékeket akarja egy cég értékesíteni.
- 57. Az ananász-konzerv árát, ha az import élelmiszertermékeket megadóztatják.

VII. UTAZÓK NAPLÓJÁBÓL

Útmutató: Amerikában utazó emberek naplójából ragadtunk ki mondatokat. **Az ismertető alapján beazonosított, a térképen betűkkel jelölt földrajzi helyeket kell megnevezned!** Nem kell az összes térképen szereplő betűt felhasználnod! **Az Értékelőlapra a betűkkel jelölt földrajzi objektumok nevét kell beírnod!**

Forrás: nkp-portál, átszerkesztve

- 58. A „nagy folyón” utaztunk egy gőzhajón. Több gát melletti zsilipen keltünk át. Sajnos a gátak a hordalék 70%-át is megfoghatják, így a folyó torkolata folyamatosan pusztul. A folyót több morotva tó szegélyezi. Egy aligátorfarmot is megnéztünk, állítólag az aligátor húsa is finom.
- 59. A tó partján sétálva eszünkbe jutottak az iskolai tankönyvben leírtak, miszerint a tó nevét egy indián törzsről kapta. Egy tereplépcső torlaszolta el a lefolyni igyekvő víz útját, és jött létre a tó a jégkori jégtakaró peremi sziklamedencében.
- 60. A kontinens leghosszabb, 3510 km hosszú túraútvonala húzódik a hegységben, az óidőben keletkezett kőzetein. Ezen tervezzük trekkingelni, menedékházakban foglaltunk szállást.
- 61. A halban leggazdagabb óceánt szeljük át négyszintes óceánjáró hajónkkal.
- 62. A Walt Disney World és a tematikus víziparkok, a fehér homokú strandok, és a híres űrközpont miatt fizettünk be az utazási irodában az útra.
- 63. Teljes mértékben kiélvezhettük a természeti csodák nyújtotta élvezetet: sarki fényt, sétarepülést egy fjord felett, hajókirándulást a jéghegyekhez.
- 64. Kirándulásunk során alpesi jellegű tavak, hatalmas hegycsúcsok mellett vitt az utunk. A medvék ellen vittünk riasztót is. 3400 m felett a tundra vegetáció növényeit fotóztuk.
- 65. Terepjáróval terveztünk utazást az egykor teljesen eljegesedett, ma dimbes-dombos területen. Sátrunkat a sok ezer tó egyike mellett terveztük felállítani.
- 66. Egy „tengernyi” folyón hajóztunk. Több ország nevével azonos nevű folyókkal egyesülve ömlik a Föld egyik legnagyobb öblébe.
- 67. Hegymászást terveztünk a februári meleg időben a Pico da Bondeira 2884 m-es csúcsára, amely hegyek, fennsíkok, platók rendszeréből emelkedik ki. Gránitot is gyűjthettünk túránk során.
- 68. Fakultatív program keretében érkeztünk el a folyó üvegpadlós kilátópontjához, a Skywalkhoz, ahonnan gyönyörködtünk a lépcsőzetes felépítésű, meredek oldalfalú kanyonvölgy látványában, melyet a kanyonnak nevet adó folyó hozott létre mintegy 17 millió év alatt.
- 69. A tó, melyhez ellátogattunk, gyönyörű látványt nyújt háttérben a havas csúcsokkal. Meglátogattuk az uros indiánok totora-nádból épített szigetét, ebéd az egyik családnál volt.
- 70. Raftingoltunk a fekete színű humuszban gazdag hordalékot szállító folyón, a torkolatig. A két folyó találkozása után vizük hosszan egymás mellett folyik, nem tud keveredni.
- 71. Megtudtuk az idegenvezetőtől, hogy amikor Kolumbusz Kristóf meglátta az alföldnek nevet adó folyó deltáját, Paradicsomi folyónak nevezte el. Ezen a területen tengeröböl volt, ennek „hagyatéka” a szénhidrogén felhalmozódása a vidéket felépítő üledékes rétegekben.
- 72. Vendégségben voltunk az egyik indián törzsnél, akik félnomád életmódot folytatnak, és akár 300 vadon élő növénynek ismerik gyógyító hatását. Ma már az égetéssel kiirtott erdő területén maniókát és kukoricát termesztenek.

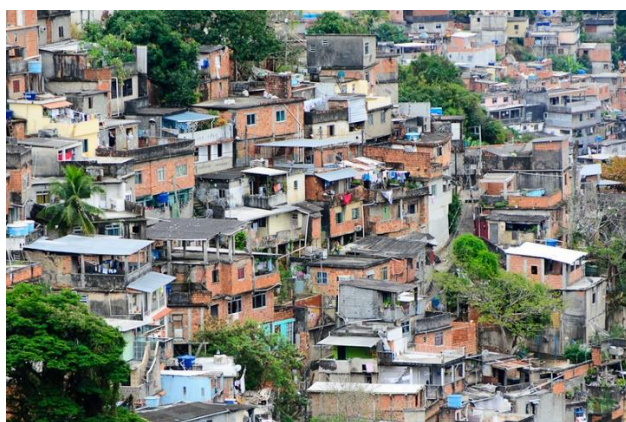
VIII. KÉPI IGAZSÁG

Útmutató: A feladatban képeket látsz és a képekhez tartozó állításokat. Döntsd el, hogy melyik két állítás helyes. A képhez köthető helyes állítások betűjét karikázd be! **Válaszaid betűit vedd át az Értékelőlapra!**

73. Kevin Davidson Forrás: Flickr

- A. A képen látható képződmény főként mérsékelt meleg tengerekben fordul elő.
- B. Csak a Csendes-óceánban fordul elő a képen látható képződmény.
- C. A képződésük egy víz alatti vulkán kitörésével kezdődik. Egy belső lagúna látható a képen, amely egy vulkán maradványait rejtja a tengerszint alatt.
- D. A képen látható képződmény anyaga mészkő.

74. Forrás: Flickr

- A. A szegény vidéki területekről a városokba beáramló emberek nagy része a képen látható negyedekben telepedik le Brazíliában.
- B. Ezek a negyedek főleg a városok belső lakóhely-öveiben jöttek létre.
- C. Az ország kormánya sok pénzt költ az ilyen negyedek fejlesztésére, hogy elejét vegye a kábítószerfogyasztásnak és a bűnözésnek.
- D. Sokan az olcsó lakhatás miatt élnek itt, sok épületben nincs megfelelő vízellátás, áram, a helyi iskolák is tanárhiánnyal küzdenek.

75. Forrás: kidadl.com

- A. Az USA-ba bevándorlók összetételében 2050-re csökkenni fog az európaiak aránya.
- B. Az USA-ban megnövekedett az ázsiai és a dél-amerikai bevándorlók száma.
- C. Az afroamerikaiak az északi nagyvárosokban a lakosság kisebb részét adják.
- D. Az ázsiaiak többsége a déli államokban él.

76. Forrás: OFI Földrajz 7. tankönyv

- A. A farmokon termesztett növényeket főként eladásra szánják.
- B. A növénytermesztés kevésbé gépesített, mint az állattenyésztés.
- C. A farmok növénytermesztéssel, vagy állattenyésztéssel, vagy mindkettővel foglalkoznak.
- D. A farmok földjein családok gazdálkodnak, bár a földterület az államé, amit bérelnek.

77. Forrás: OFI Földrajz 7. tankönyv

- A. Olyan nagy cégek központjai találhatóak itt, mint a Microsoft, Google, vagy a Yahoo..
- B. Nevét a terület a helyben gyártott szilícium alapú chipekről kapta.
- C. A hely jelentőségét az adja, hogy csúcstechnológiájú fejlesztések helyszíne, mint pl. PC, integrált áramkörök, mikroprocesszorok.
- D. A területen főként nagy számú, alacsonyán képzett „szilícium-munkás” él, akiknek a bére viszont igen magas.

78. Forrás: wikimedia commons

- A. A képen látható növényt bioüzemanyag készítésére is felhasználják.
- B. Közép-Amerika országai ma már a banán mellett cukornád termesztéssel, eladással is foglalkoznak.
- C. A cukornád az Újvilágban nem őshonos, mint ahogy a paradicsom sem.
- D. A cukornád a trópusi éghajlati övezetben mindenhol termeszthető, ahol az évi középhőmérséklet $+20^{\circ}\text{C}$ feletti.

79. Forrás: Flickr

- A. A képen egy mexikói harcművészeti tánc látható.
- B. A képen látható mozgásformát a behurcolt ázsiai rabszolgák honosították meg.
- C. Zenekísérettel mutatják be az akrobatikus elemeket.
- D. E mozgásformát felvette az UNESCO a kulturális Világörökség-listára.

80. Forrás: Flickr

- A. Chile a Föld egyik legélénkebb földrengéses területe, mert itt találkozik a Nazca- és a Dél-amerikai-lemez.
- B. A Richter-skála a földrengés során felszabaduló energia környezetre való hatását veszi alapul.
- C. Az Andok területén kipattanó földrengések az egész Csendes-óceáni térségre kiterjedő szökőárat indíthatnak el.
- D. A földrengések globális légköri szennyezést okozhatnak.

81. Forrás: Pixabay

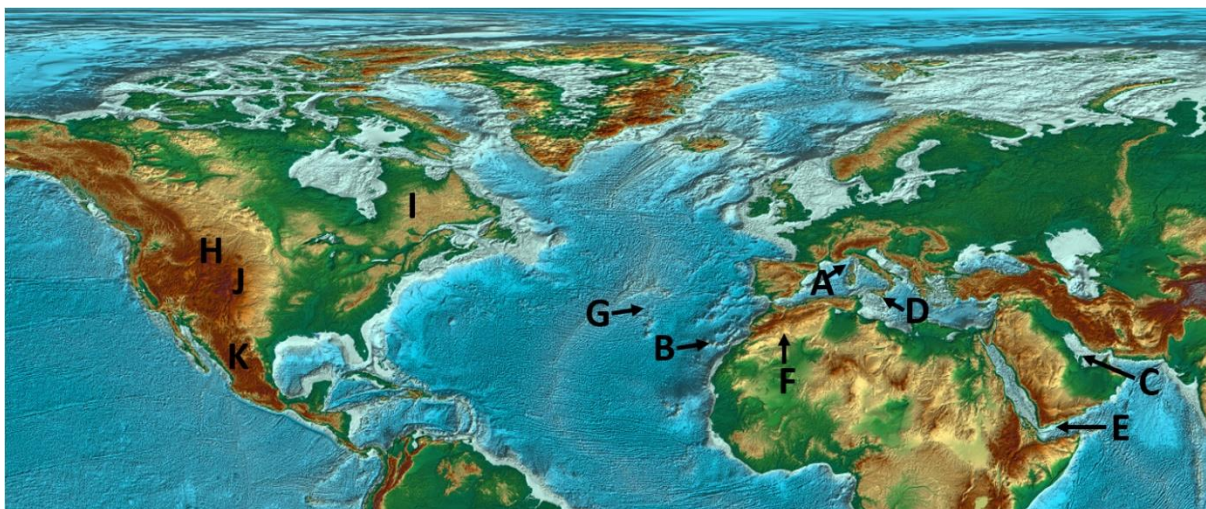

Forrás: wikimedia commons

- A. A képeken látható népcsoport a Kalahári-medence lakója.
- B. A nomád pásztorkodást folytató férfiak legfontosabb eledele a szarvasmarha vérének és tejének keveréke.
- C. A nők égető-talajváltó gazdálkodásuk során kezdetleges eszközökkel, pl. ásóbottal művelik meg a földjüket.
- D. A férfiak a vadak becserkészésének mesterei, jól bánnak az íjjal is.

IX. VILÁGJÁRÓ – A TERMÉSZETBÚVÁR ROVATÁNAK CIKKEI NYOMÁN

Útmutató: A térképen azonosítanod kell a TermészetBÚVÁR Világjáró rovatában szereplő cikkek helyszíneit a 82-87. feladat leírásai alapján! A leíráshoz tartozó térképen szereplő betűt válaszd ki és írd a feladat száma utáni pontozott vonalra! **Válaszaid betűjét vezesd át az Értékelőlapra!**

82. A hajóroncsokat birtokba veszik az állatok.
83. Az élet főleg esténként elevenedik meg a dűnék közti mélyedésekben.
84. Óshonos szárazföldi emlősök nem élnek e területen.
85. Gombasziklák, gleccservölgyek, tundra vegetáció jellemzi területét.
86. Indiánok, aranyásók, prémvadászok járták területét nemzeti parkká nyilvánítása előtt.
87. A Melu-tó tengerszeme az egyik leglátogatottabb helye, kialakulása a jég munkájának köszönhető.

Útmutató: A **Korzikára** vonatkozó állításokból **kimaradt szavakat kell behelyettesítened!**
Válaszaid vezesd át az Értékelőlapra!

88. Korzika közigazgatásilag tartozik.
89. Területén éghajlat uralkodik.
90. Nyugatról a Ligur-, keletről a-tenger határolja.
91. „Vörös” szigetnek is nevezik, mert uralkodó kőzete a
92. A Restonica-völgy kialakításában a vízfolyásokon kívül a munkájának is nagy szerepe volt.
93. Korzika területének közel%-a áll természetvédelmi oltalom alatt.

Igaz-hamis állítások a Nagy Yellowstone Ökosisztémáról

Útmutató: Először az állítást olvasd el, majd dönts el igaz-e (I) vagy hamis-e (H) az állítás?

Válaszaid betűjét vedd át az Értékelőlapra!

94. Még a jégkorszak alatt is volt kisebb-nagyobb vulkánkitörés a területen.
95. A nemzeti park a nevét a kén kigőzölgésekről (szolfatára) kapta.
96. Az 1872-ben megalapított nemzeti park kiterjesztését az állatok vonulása és az erdők védelme miatt szorgalmazták.
97. Ma már csak kevés gejzírkitöréssel találkozhatunk a park területén.
98. A 2000 m felett elhelyezkedő fennsík nagy részét bükkfák és füves térségek alkotják.
99. A Grand Teton Nemzeti Park megalakítását a helyi búza és kukoricatermesztő farmerek ellenezték és megpróbálták megakadályozni.
100. A bölényeket csak a nemzeti parkban illeti meg szövetségi szintű védelem, a parkon kívül a helyi törvények lehetőséget adhatnak azok vadászatára is.